

Mas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

7. leto / številka 26

V Celovcu, dne 30. junija 1955

Cena 1 šilling

Argentina

Južna Amerika je del sveta, katerega v rednih presledkih pretresajo vojaške vstaje. Zato tudi zadnji revolucionarni poskusi v Argentini niso nikogar iznenadili.

Argentina je že po letu 1920 postala druga domovina tudi mnogih Slovencev. Te slovenske naselbine v Argentini si služijo sicer trd kruh, vendar je njihovo kulturno življenje zelo razgibano in ustvarjalno, zato nas dogodki v tej deželi posebno zanimajo.

Argentina, najjužnejša država Južne Amerike, je 33-krat tako velika kakor naša Avstrija, šteje pa le okrog 16 milijonov prebivalcev. Je torej zelo redko naseljena država, a posamezni predeli so zelo rodovitni. Glavni pridelki so goveja živina, drobnica in pšenica. Meso, volna in žito so gospodarska podlaga države. Tako smo že pred vojno brali, da so v Argentini včasih kurili železniške lokomotive s pšenico, da bi preprečili padec žitnih cen na svetovnem trgu.

Do leta 1943 so bili na oblasti veleposlaniki z generalom Ramirezom na čelu. Takrat jih je sedanji diktator Peron strmoglavil z oboroženo vstajo, vendar je bil sam tako previden, da ni sedel na sedež držav. predsednika in šefa državne vlade, marveč je prepustil to mesto svojemu prijatelju generalu Farelu. On sam pa je kot Farelov namestnik dejansko imel v rokah vso oblast. Do leta 1946 je bil njegov položaj med narodom tako utrjen, da je na volitvah bil z nadpolovično večino izvoljen za predsednika, ker so ga podpirali tudi cerkveni krogi, katerim je zagotovil, da bo spoštoval pravice Cerkve.

Steber režima pa je bila njegova žena Eva Peron. Ona se je kot socialni minister tesno povezala z delavskimi organizacijami. Da bi svojo priljubljenost v delavskih krogih še bolj utrdila je nudila ne le to, kar so delavci zahtevali, marveč še več. Tako si je pridobila simpatije delavstva, na drugi strani pa zlomila moč kapitala. Na ta način je postala diktatorjeva žena duša in srce vsega režima. Dala je graditi mogočne socialne ustanove, ki so same po sebi bile sicer potrebne, a se ni pri tem nič ozirala na dejansko zmogljivost drž. financ. Tako gospodarjenje z državnim denarjem pa je moralo končno privedi do težav. Argentina je bila prisiljena najeti v USA državno posojilo, da pokrije primanjkljaj v državni blagajni. Ker pa je Argentina med drugo svetovno vojno bila v tesni povezavi s Hitlerjevo Nemčijo in se je v propagandi močno izpostavila proti USA, pa to posojilo ni ugodno vplivalo na politično razpoloženje v državi. H gospodarskim težavam pa je leta 1952 prišla še smrt Eve Peron. S tem je režim izgubil svojega najpopularnejšega zagovornika. Spomini na Evo Peron so nekam obledeli, delavskim organizacijam tudi državna blagajna ni mogla več nuditi tega, kar so zahtevali, in tako je bil diktator Peron prisiljen, da poseže po drugih političnih sredstvih, da se prikupi delavskim organizacijam, v katerih so močni proticerkveni in komunistični elementi. Prišel je boj proti Cerkvi. Iz šol je režim izrinil verouk in parlament je po njegovem naročilu sklenil ločitev Cerkve od države. Tako se je odnos države do Cerkve na mah spremenil. Marsikdo se je čudil, da so k tem dogodkom v Rimu dolgo molčali. Šele, ko je Peron izgnal iz države dva visoka predstavnika Cerkve, je spregovorila Sveta stolica in izobčila vse, ki posredno ali neposredno nosijo krivdo za te dogodke. V istem trenutku pa je izbruhnila tudi vojaška vstaja kot znak, da v državi vlada splošno nezadovoljstvo. To ustajo je Peronov režim sicer potlačil. Diktator Peron je podcenjeval duhovno silo Cerkve v državi, ki je do 90 odstotkov katoliška. Kljub zmagi je moral diktator nasproti Cerkvi začeti popuščati. Duhovniki so izpustili iz zaporov,

Zvezni kancler o vojski

V svojem radijskem govoru je zvezni kancler ing. Raab izjavil o organizaciji vojske:

„Pri izgradnji zvezne vojske se nočemo pognati v kake pustolovščine, temveč bomo začeli graditi našo vojsko postopoma, kot nam po eni strani dovoljuje naš državni proračun in po drugi strani zahteva obramba naših meja. Kolikor toliko dobra vojska stane denar. Vendar pa se ne sme prezreti dejstvo, da ta denar ostane v državi in koristi domačemu gospodarstvu.

Od različnih strani so nam stavili predloge v prid poklicne vojske. Iz tehtnih razlogov se s temi predlogi ne bomo bavili. Predvsem zato, ker je poklicna vojska bistveno dražja kot vojska, ki temelji na splošni vojaški obveznosti. In drugič, ker je učinek poklicne vojske mnogo manjši. Njeno število namreč ostane vedno isto, dočim nudi splošna vojaška dolžnost možnost, da se številčna moč vojnih sil s pomočjo mobilizacije v nekaj urah pomnoži.“

Zvezni kancler je proti ugovorom, da bo avstrijska vojska premajhna, da bi mogla ubraniti napade od zunaj, postavil za zgled Švico, katere majhna, a borbena vojska je v zadnji vojni preprečila napad Nemcev na Švico. In zgodovina pozna še več takih primerov. Bavil se je tudi z nekaterimi tehničnimi vprašanji ter je dejal, da je vojaška izobrazba v pehoti še vedno sorazmerno enostavna in ne vzame preveč časa. Težje je pri raznovrstnih specialnih strokah, kjer si bodo pač morali pomagati s prostovoljci, kot n. pr. v letalstvu.

Priznal je, da je vojaška služba žrtev, ki pa jo je treba doprinesiti za skupni blagor. Zagotovil je, da bo vlada vse primere podrobno študirala in poskušala, da v vojski ne bo nepotrebnih trdot pri izvrševanju službe.

Upoštevanj bodo tudi posebni primeri v katerih bo iz družinskih ali drugih razlogov predvidena oprostitev vojaške službe.

Tito gre v Moskvo

Poluradna jugoslovanska časnikarska agencija „Jugopress“ je objavila vest, da je jugoslovanski državni predsednik Tito sprejel vabilo, da gre na obisk v Moskvo. Datum tega obiska še ni bil določen, vendar pravijo, da to ne bo tako kmalu.

Ta novica je prišla takoj potem, ko je bilo izdano skupno uradno poročilo veleposlanikov Anglije, Amerike in Francije in jugoslovanskega namestnika zunanjega ministra Price po daljši konferenci. Na konferenci so obravnavali položaj, ki je nastal po nedavnem sovjetskem obisku ter oblike sodelovanja med Jugoslavijo in Zapadom. Komunike je bil precej splošen v besedah, vendar je poudaril princip sodelovanja na osnovi neodvisnosti in nevmešavanja v notranje zadeve, kar je postalo že stalni del vseh uradnih poročil, pri katerih sodelujejo Jugoslavlani.

Adenauer stavi vprašanja Moskvi

Iz dobro poučenih krogov v Bonnu poročajo, da bo v prihodnjih dneh zapadnonemška vlada odgovorila na sovjetsko povabilo, da pride kancler dr. Adenauer v Moskvo. Kot pravijo bo odgovor pritrdilen, vendar ga bodo spremljali tri vprašanja, katera želi nemška vlada še pred obiskom razjasniti. Ta vprašanja so:

1. Razmerje nemških vojaških in civilnih internirancev v Sovjetski zvezi.
2. Razmerje Zapadne Nemčije do Vzhodne Nemčije po sovjetskem konceptu.
3. Vprašanje dela Vzhodne Prusije z mestom Königsbergom, ki je bil leta 1945 priključen Sovjetski zvezi.

Bonnska vlada bo nadalje v svojem odgovoru poudarila, da upostavitve diplomat-

cerkvam zagotovili državno zaščito pred druhaljo, ki je za časa neredov požgala nekaj božjih hramov.

Zanimivo pa je, da je Argentina odpoklicala svojega poslanika pri Vatikanu, vendar je pa Vatikan svojega nunojia v Argentini pustil v Buenos Airesu.

Vse kaže, da je Peronova moč močno omajana, da stopa na njegovo mesto njegov vojni minister Lucero, ki želi upostaviti dobre odnose s Cerkvijo. Kakor poročajo listi, se ameriški kardinal Spellman pripravlja na potovanje v Argentino, da tam po naročilu Vatikana posreduje pri ureditvi odnosov med Cerkvijo in državo.

KRATKE VESTI

Beograd je podelil častno meščanstvo indijskemu ministrskemu predsedniku Pandit Nehruju, ki potuje po Evropi. Na povratku iz Sovjetske zveze se je ustavil na Dunaju, kjer so ga zelo slovesno sprejeli. Pri kosilu, ki so ga priredili njemu na čast, ni bilo nič mesa v spoštovanju na običaje v Indiji. Iz Dunaja je odšel v Beograd in se bo v Jugoslaviji mudil teden dni.

UNO je ob desetletnici razpisala posebno nagradno tekmovanje in je bila prva nagrada prisojena Avstriju dr. Johannesu Hollsteinerju, ki sodeluje v Avstrijski ligi za Združene narode in si je pri tem delu pridobil posebne zasluge. Za nagrado bo lahko 1 mesec bival na stroške te organizacije v njenem glavnem stanu v New Yorku.

Avstrijski opazovalec pri Združenih narodih v New Yorku Heinrich Hemerle, je pred kratkim priredil slovesen sprejem v čast bivšemu kanclerju dr. Schuschniggu.

Imeli bomo izvrstno letino marelic, poročajo iz Dunaja. Posebno bogato letino si obetajo v Wachau. Pričakujejo pa tudi, da bo zaradi velikega pridelka cena šla navzdol in so veletogovci že predlagali, da naj vlada dovoli izvoz, da tako prepreči prehud padec cen.

Avstrijska paroplovna družba na Bodenskem jezeru je dala v promet dva nova parnika.

Sovjetski visoki komisar v Nemčiji Puškin je protestiral pri angleškem veleposlaniku v Bonnu zaradi „protizakonite aretacije petih uradnikov sovjetske visoke komisije“, ki so jih v civilnih oblekah prejšnjo nedeljo Angleži zaprli v zapadni coni Berlina. Naslednji dan so jih pa že izpustili.

Avstrijska vlada je že začela pogajanja s prizadetimi državami za odškodnino za avstrijsko premoženje, ki so ga te države zaplenile. So to Jugoslavija, Češkoslovaška, Madžarska, Romunija in Bolgarija. Z Jugoslavijo so se pogajanja že pričela pred časom, a so se zataknila, ker, kot poročajo avstrijski listi, za zaplenjeno premoženje, ki ga Avstrijci cenijo na tri milijarde, ponuja Jugoslavija le odškodnino v znesku 56 milijonov šil. Vendar upajo, da bodo pogajanja znova spravili v tek.

Dnevnik „Tägliche Rundschau“, ki so ga izdajale sovjetske zasedbene oblasti, je pretekli teden prenehal izhajati. V teku svojega desetletnega obstoja je tako pisal, da je polagoma izgubil skoraj vse čitatelje.

„TROEDINOST V CELOVCU“

„Vestnik“ nas je v svoji zadnji številki zopet napadel. K vsemu bi le pripomnili, da kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce.

Vetrinjska žalna svečanost dne 26. junija 1955 je po vsem našem pisanju veljala žrtvam, ki so bile brez sodišča in brez sodbe poslani v smrt. Kdor hoče take postopke zagovarjati, je samega sebe jasno označil. Žalni cerkveni obredi za žrtve revolucije so bili že mesece napovedani v slovenskem časopisju izven Jugoslavije. Le „Vestnik“ je smatral za potrebno, da po desetih letih blati in obrekuje mrtve.

K očitkom nacizma bi dodali samo par vprašanj. Ali uredništvo „Vestnika“ pozna gospode tovariše, ki so opevali nemški značaj Kokrške doline in še nedavno ponujali svoje nemstvo po celovških uradih? Ali pozna tovariše, ki so še aprila 1945 slavili Hitlerjevo zmago? Ali so mu ostali nepoznani tovariši, ki so v slovenski Ljubljani sodelovali z okupatorjem in so danes na vodilnih mestih v Podravljah in Celovcu pri organizacijah, ki so združene v „Zvezo slovenskih organizacij“?

Ali je uredništvu „Vestnika“ še v spomi-

nu ta ali oni članek o fašistih socialistične stranke v času pred 1948? V teh istih socialistih so po višjem naročilu tovariši politično utonili.

K zadevi slovenskih izseljencev samo eno besedo, ker nam „Vestnik“ očita, da napadamo izseljence. Tudi mi smo storili za izseljence, kar smo mogli v času, ko ni bilo blizu nobenega „predstavnika“, da bi jih branil. Pdržano pa je ostalo predstavnikom Zveze slovenskih izseljencev, da so 19. februarja 1955 nepozvani v socialnem ministrstvu na Dunaju dali na zapisnik izjave, ki označujejo izseljeniška taborišča kot neke vrste izletne točke za sobotne in nedeljske objiske in normalne dopuste. Ravno te izjave glavnih odborikov. Izseljeniške zveze porablja socialno ministrstvo za utemeljitev odklonitve, da taborišča ne velja kot pripor. Za pripor pristojna namreč po avstrijskem zakonu vsakemu priporniku za vsak mesec odškodnina okrog 400 šilingov.

Na očitke, da je naš list v rokah emigrantov, bi povedali, da je list vsebinsko in finančno v rokah koroških Slovencev. Če bo „Vestnik“ to o sebi dokazal, bomo pa govorili naprej.

Politični teden

Po svetu . . .

V San Franciscu . . .

Slovesnosti ob desetletnici obstoja organizacije Združenih narodov (UNO) so nudile priložnost ministrom in diplomatom držav članic, da se med seboj porazgovorijo. Govor ameriškega predsednika Eisenhowerja je tudi nekam kazal, da utegne priti do zblizanja med vzhodnim in zapadnim svetom. Mac Millan in Pinay sta v imenu Velike Britanije in Francije udarjala na isto struno. Proti vsemu pričakovanju pa je sovjetski zunanji minister Molotov, ki se je v zasebnih razgovorih kazal zelo popustljivo, v svojem uradnem govoru iznesel stare zahteve o nevtralizaciji Nemčije, o sprejemu rdeče Kitajske v organizacijo Združenih narodov ter predajo Formoze rdeči Kitajski. Zapadni svet je bil nad temi sovjetskimi zahtevami iznenaden in razočaran, ker je pričakoval od sovjetske strani več pripravljenosti za sporazum.

Priprave za 18. julij

Razgovori med zunanjimi ministri velelilo so veljali predvsem pripravam za konferenco predsednikov vlad v Ženevi, ki se začne dne 18. julija in bo trajala 4 dni. Če se na tej konferenci posreči vsaj v velikih obrisih doseči sporazum, bodo nato zunanji ministri ali pa celo njihovi namestniki v podrobnih posvetovanjih izdelali sporazum sodelovanja za ohranitev svetovnega miru.

Švicarjem pa ta konferenca pripravlja na eni strani veselje, ker bo zadeva finančno donosna, na drugi strani pa tudi veliko skrbi. Švicarska policija bo odgovorna za varnost posameznih politikov, upravne oblasti pa jih morajo spraviti „pod streho“. To pa v času poletne sezone ni lahko vprašanje. Sovjetska delegacija bo štela skoraj 200 članov, ameriška delegacija zanjo po številu članov ne bo zaostajala, Angleži bodo pripeljali okoli 150 mož, Francozi pa nad 100.

Nehru potuje

Predsednik indijske vlade se je mudil v Moskvi, kjer so mu posvetili kar največjo pozornost. Med Sovjetsko zvezo na severu in Indijo na jugu je v sredi rdeča Kitajska, ki hoče hoditi svojo politično pot. Čim tesnejša bi bila zveza med Sovjetsko zvezo in Indijo, tem bolj bi bila Kitajska prisiljena poslušati Sovjetsko zvezo in tudi upoštevati mnenje Indije. Vse kaže, da so razgovori v Moskvi potekali zelo zadovoljivo in da je indijski ministrski predsednik Nehru s tem obiskom bolj zadovoljen, kakor je bil s svoječasnim obiskom v Pekingu na Kitajskem.

Nehrujevo gledanje na oba svetovna bloka je pač v bistvu to, da bi eden poleg drugega lahko mirno živel, če se ne bi eden vmešaval v notranje zadeve drugega. Na svojem potovanju je Nehru obiskal tudi Dunaj, kjer se je razgovarjal predvsem o poglobitvi medsebojnih trgovskih stikov. Od tod je sredi tega tedna odpotoval v Jugoslavijo, od tam pa bo šel v Italijo.

Angleška kraljica na Norveškem

Kraljica Elizabeta je minuli petek prispešla na državni obisk na Norveško. V njenem

spremljevanju je tudi njen soprog vojvoda Edinburški. Britanski zunanji minister pa je priletel iz San Franciscu, da se tudi udeleži političnih razgovorov v Oslu. Med angleško in norveško vladarsko hišo obstaja pa izza časov druge svetovne vojne veliko prijateljstvo, ker je bila norveška dinastija v Veliki Britaniji v begunstvu.

Zapadna Nemčija

je umaknila svoj prvotni predlog, da bi bila tudi ona zastopana na konferenci v Ženevi dne 18. julija 1955. Pojavila se je namreč nevarnost, da bo tudi Vzhodna Nemčija stavila isto zahtevo, kar bi pomenilo, da bi naj pripustili obe Nemčiji h konferenčni mizi ali pa obe odklonili. Tako pa bodo predstavniki zapadnih velesil imeli nalogo, da zastopajo tudi interese Zapadne Nemčije.

. . . in pri nas v Avstriji

V državnem zboru so minuli teden končno sprejeli zakon o posebnem oddelku za vojsko.

v uradu zveznega kanclerja. Vse vojaške zadeve bodo podrejene temu uradu in ne bo posebnega ministrstva. V debati so vse stranke obrazložile svoje stališče. Vsi so bili za splošno vojaško obveznost. Pri tem pa z gleda, da so socialisti zagovorniki kratkega roka, OeVP pa je za nekoliko daljšega. Vendar bodo z odločitvijo o tem še počakali, da se vrne študijska komisija, ki bo šla julija v Švico in Švedsko, da študira tamonjše ureditve. Veliko se je govorilo o tem, da bi pri vojakih moral vladati nov, demokratični duh, ne pa „pruski“ duh stare oficirske in podoficirske kaste.

V državnem zboru

so obravnavali tudi poročilo najvišjega državnega kontrolnega organa, računskega dvora (Rechnungshof). V tem poročilu je namreč precej huda kritika poslovanja

kmetijskega ministrstva in podržavljenih „Schöller-Bleckmann Stahlwerke“. V prvem gospodarski OeVP, v drugem pa SPOc. Debata o tem poročilu je bila proti pričakovanju zelo mirna in so listi, ki ne spadajo v „koalicijo“, trdili, da je bila zadeva prav proporcionalno rešena! Vsak od obeh vladajočih je bil kritiziran in tako je tudi eden poslancev izrekel salomonske besede: Vsakdo lahko dela napake, glavno, da imamo voljo, da se v bodoče poboljšamo!

Gospodarsko stanje

v Avstriji je trenutno zelo ugodno. Vsakdo ima delo in zasluži se razmeroma dobro. Vendar se pojavlja bojazen, da je vse to nezdrava, prenapeta konjunktura. Pri tem opozarjajo gospodarski krogi na to, da je zunanja trgovinska bilanca pasivna. Zato so začeli napenjati vse sile, da bi izvoz povečali. Najprej so zvišali obresti za bančne kredite, da tako preprečijo, da bi denar šel še v večji meri v obtoke, ter tako ustvarjal nevarnost inflacije. V tej zvezi je prišlo celo do hudega spora med finančnim ministrom Kamnitzom in generalnim direktorjem „Länderbank-e“. Direktor Landertshammer ni hotel izvesti odrejenega zvišanja, finančni minister pa ga je nato (banka je namreč podržavljena) enostavno odstavil. Nadzorstveni svet banke pa se je postavil proti finančnemu ministru. Končno je moralo vodstvo banke ubogati. Vlada je napravila energične poteze tudi na drugih poljih, da zavre nezdravo konjunkturo.

Tako je zvezni kancler

poklical k sebi zastopnike zveznih dežel in jim naročil, da morajo dežele in občine znatno zmanjšati izdatke za zidavo poslopij. Zvezna vlada sama je že v veliki meri ustavila kredite, ki so bili namenjeni stavbarstvu. Obenem pa je sklenila, da že predvidenih 700 milijonov šilingov iz fonda Marshallovega plana ne bo dala na razpolago za gradbene svrhe, kot je bilo prvotno sklenjeno.

Slišijo pa se glasovi, da ni tako, kot vladni krogi trdijo. Pravijo, da se s tem že pričena financiranje bodoče vojske?

Ljubeljski predor nameravajo dograditi

V zadnjih mesecih vojne je bil dokončan ljubeljski predor, ki pod Karavankami veže Slovenijo in Koroško. Čeprav je bil zadnje mesece vojne predor že v rabi, so takoj po vojni na obeh izhodih zgradili barikade, in ker predor ni bil vzdrževan, kot bi bilo treba, je kmalu začel propadati ter je danes tako poškodovan, da bi bilo potrebno 16 milijonov šilingov za obnovitvena dela.

Pristojne jugoslovanske oblasti so že predlagale avstrijskim, da skupno izvedejo obnovo predora in sicer tako, da prevzame Avstrija dve tretjini stroškov, a Jugoslavija eno tretjino, ker tečeta dve tretjini predora po avstrijskem, a ena tretjina po jugoslovanskem ozemlju.

Izgradnja je v interesu obeh držav, kajti s tem bi bil promet v obeh smereh bistveno olajšan. Odpadel bi namreč najbolj strmi del ceste, ki ima na avstrijski strani 23% vzpona a na jugoslovanskih pa celih 30%.

Jugoslavija ima predvsem interes, da oskrbi turistom, ki z motornimi vozili pridejo

s severa Koroško, hiter in zložen prehod preko Karavank v letovišča Slovenije in Dalmacije.

Avstrijski interes pa teži predvsem proti Trstu in Reki, ker bi ljubeljski predor nudil hitro cestno zvezo z obema pristaniščima.

Kot poroča celovski dnevnik „Die Neue Zeit“, zaenkrat še ni nič gotovega, kdaj bodo z deli začeli, vendar z ozirom na to, da bo projekt gotovo izveden, nista ne Avstrija in ne Jugoslavija gradili carinarnic na ljubeljskem sedlu, ampak jih bosta postavili vsaka pri svojem vhodu predora.

Tudi predor pod Mont Blancom bodo začeli graditi

Kot poročajo francoski listi, je bil francoskemu parlamentu že predložen zakon o gradnji avtomobilskega predora pod Mont Blancom, ki bo vezal Italijo in Francijo. Vse izgleda, da bo ta zakon brez težkoč sprejet, kajti italijanski parlament je podoben zakon že sprejel in podrobni načrti so že izdelani.

ma dala nesmrtnost Falstaffu, jo štejejo med Shakespearejeva patriotska dela, kajti na koncu prevlada dobro nad zlom, mladi kralj se zave svojih dolžnosti in igra konča z apoteozo pravice.

Hannes Sandler je to delo, ne da bi ga kaj bistveno izpustil, posrečeno strnil v en večer in čeprav je predstava trajala skoraj štiri ure, ji je občinstvo od začetka do konca pozorno sledilo.

Šli smo gledat diletantski oder, a videli smo nekaj več in to mnogo več. Nad vsemi je prevladoval Hannes Sandler s svojo igro. Njegov Falstaff je bil mojstrovina zase in njegove ustvaritve ne gre meriti z merili za diletante. Zato so drugi igralci ob njem nekoliko obledeli, kar pa je bilo neizogibno.

Vendar je velika večina igralcev dostojno odigrala svoje vloge, a predalec bi nas zavedlo, da bi jih posebej omenjali.

Tudi arhitektonika scene je bila v funkciji dvolednosti drame in je bila razdeljena v dve sferi, nižjo, kjer se je odigravalo življenje Falstaffa in njegovih pajdašev, a nad njo pa je bil kraljevski dvor. Vsekakor originalna in posrečena rešitev prostornega problema.

Premiera je doživela prodoren uspeh in je posebej poudarila, da je režiser znal podati to delo v obliki, ki je dostopna tudi za široke plasti. Vsekakor gledališče v Brežah po svoji kakovosti presega ožji krajevni okvir.

A. L.

Gradiščanski Hrvati so zborovali

Letni občni zbor Hrvatskega kulturnega društva

V Belem selu (Pama) je imelo „Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću“ svoj letni občni zbor, ki se ga je udeležilo okrog 2.000 zavednih Hrvatov, ki so zastopali vse kraje hrvatske Gradiščanske. Prišli so z velikimi avtobusi od vseh strani in lepo vreme je pripomoglo, da se je občni zbor iz obračuna za preteklo poslovno leto spremenil v mogočno manifestacijo naših bratov Hrvatov.

Deželni glavar na občnem zboru

Občnega zbora se je udeležil tudi deželni glavar Gradiščanske dr. Lovre Karall, ki je Hrvat po rodu.

Po pozdravnem govoru društvenega podpredsednika A. Kornfeinda, je povzel besedo predsednik, duhovni svetnik Ignac Horvat, ki je uvodoma ugotovil, da se letošnji občni zbor vrši v znamenju državne pogodbe in posebej člena 7., kjer so določene pravice slovenske in hrvaške manjšine. Dejal je, da je s to določbo Avstrija prevzela častno nalogo, štiti manjšine. Nadalje je rekel, kot poroča glasilo gradiščanskih Hrvatov „Naš Tajednik“, da „slovanske manjšine v Avstriji niso nikak tuj element, ki razdvaja, nasprotno, so most, ki spaja in približuje naše velike slovanske sosedne države Avstriji. Da ne ostane člen 7. mrtva črka, moramo skrbeti, da bo v praksi izveden. Posebni odbori na Dunaju, v Celovcu in v železnu morajo za to skrbeti in izvrševanje nadzorovati. Ravno tako o hrvaških napisih po vaseh naj ne odločajo posamezni župani, temveč neki odbor v imenu naroda.“

Sodelovanje s slovenskimi brati

„Naši bratje Slovenci na Koroškem,“ nadalje poročal predsednik Ignac Horvat, so o celem vprašanju že mnogo premišljevali in so nas povabili, da skupno zastopamo naše interese. Ob tej zvezi je govornik prečital pozdrav Slovencev (dr. Tischler), ki v duhu z nami združeni na občnem zboru Hrvatskega kulturnega društva in nam želijo obilo uspeha,“ kar je, kot poroča isti list, „zbrani narod z burnim odobravanjem pozdravil.“

Predsednik Horvat je tudi omenil, da se je njihovo društvo že včlanilo v mednarodno združenje manjšin, ki ima sedež na Danskem. Nadalje je poročal, da je profesor Schreiner na željo prosvetnega ministra dr. Drimmela že sestavil predlog za uvedbo hrvaščine kot obveznega predmeta na srednjih šolah. To je le začasni predlog, ki bo pa sčasoma razširjen v polnem obsegu določil državne pogodbe.

Župnik Karel Preč je v debati poudaril, da je treba glede uveljavljanja manjšinskih pravic doseči slogo vseh političnih strank in je bil sprejet sklep, da bo društvo v tem smislu povabilo tudi socialiste k sodelovanju.

Razpravljali so tudi o praktičnih plateg novega položaja in sklenili, da bo treba študirajočo mladino tudi finančno podpirati in ji ustvariti vse pogoje za študij ter mora biti cilj vseh, da bo hrvaška deca prekašala druge v znanju.

Podpredsednik Štefan Zvonarič pa je opisal položaj po vaseh in še posebej omenil napore za ohranitev hrvatske narodnosti, folklorne, jezikovne svojstvenosti. Pozval je vse učitelje in duhovnike, da uče otroke materinske hrvaščine. „Koliko laže gospodari gospodar, ki vozi z dvema konjema, kot tisti, ki ima samo enega vprežnega. Tako si more vsak naš Hrvat z dvema ali celo tremi jeziki služiti svoj kruh.“

Višek je dosegla prireditelj, ko je predsednik prečital pozdrav cerkvenega nadpastirja ddr. Laszla, ki je poslal zborovanju svoj blagoslov in mu želel uspeha.

Pri volitvah je bila izrečena zaupnica staremu odboru, ki bo še naprej vodil delo tega predstavništva gradiščanskih Hrvatov.

ŽUPNIK ČASTNI ČLAN UNIVERZE V INNSBRUCKU

Akademski senat univerze v Innsbrucku je imenoval župnika Joachima Mayra iz Walchensee na Tirolskem, za častnega člana te znanstvene ustanove. Priprosti vaški župnik govori namreč 20 jezikov in se lahko z Eskimi, Švedi, Francozi, Španci, Indijanci, Madžari in drugimi narodi sporazume vsakim v njegovem lastnem jeziku. Posebno temeljito je njegovo znanje vzhodnih jezikov. Povrh vsega pa je še izvrsten matematik in se ne ustraši še tako zapletenega računanja.

Shakespearejev „Henrik IV.“ v Brežah

V šestem letu svojega obstoja je igralska družina v Brežah postavila na oder Shakespearejevo zgodovinsko dramo „Henrik IV“. Premiera je bila dne 25. junija.

Za obiskovalca, ki prvič pride v grajsko gledališče v Brežah, je to posebno doživetje. Pot nas je vodila iz Celovca preko lepo gojenih njiv in pokosenih travnikov, iz katerih nam je vel nasproti vonj svežega sena, skozi temnozeleno gozdove v Breže, ki so nam nudile tipično sliko koroškega trga na praznični dan. Ko pa pride človek na razvaline grada, se čas pomakne za stoletja nazaj, kot da bi nas roka čarovnika posadila naenkrat v srednji vek. Arhitekt Sandler je z mojstrsko roko preobrazil grajske razvaline v gledališče pod milim nebom, a pri tem pa je ohranil njihov prvotni značaj. Po prvih besedah igralcev nas je presenetila izvrstna akustika prostora.

O „Henriku IV“ literarni kritiki že dolga stoletja pišejo učene razprave. Pa to je usoda vseh del velikega angleškega mojstra. Spada v cikel njegovih zgodovinskih dram, kjer se avtor več ali manj svobodno naslanja na zgodovinsko dogajanje, ki ga pa pogosto kroji po svojih potrebah. Ni mu toliko za zgodovinsko pravilnost tega ali onega dogodka, temveč za ustvaritev celotne slike. „Henrik IV“ pa ima še to značilnost, da je ne le po obliki dvodelna drama, ki se običajno predstavlja dva večera, ampak

tudi njena notranja struktura kaže dvodelnost. Na eni strani je pijani plemič Sir John Falstaff in njegova pivska in lopovska družba. V Falstaffu je Shakespeare z bogatimi barvami podal sliko srednjeveškega uživača, ki streže samo svojemu trebuhu, ki svoj razum rabi le zato, da izkorišča druge, kratke skupek vseh slabih lastnosti, ki jih premore človeška narava, a vse pa zabeljeno z jedkim humorjem, ki moza dela znosnega in priklepa poslušalca, da sledi njegovim dolgim modrovanjem o časti, o maski, o smrti, o junaštvu. Na drugi strani pa je dvor kralja Henrika IV.: kralja, ki je prišel na oblast z nasiljem, a ga peče vest zaradi tega in njegova vlada ni srečna, ker se mu plemstvo upira. Vulgarnemu jeziku Falstaffa in njegovih pivskih in roparskih tovarišev so protiutek visoke misli kralja in ugajane besede njegovih dvorjanov.

Med tema dvema svetovima pa niha mladi kraljev sin princ Henrik, ki se iz mladostne lahko-miscelnosti pridruži najprej Falstaffu in njegovi družbi, a sčasoma v njem dozoreva spoznanje, ki ga povzdiguje v višji svet pravice in, ko po smrti očeta zasede prestol, je njegov prvi odlok izgon Falstaffa v pregnanstvo.

Okrog teh oseb pa je Shakespeare nanizal vrsto prizorov in dogodkov, tako da nam stoji tedanji čas vojn, ropa, propalosti, podkupovanja in političnega nemira živo pred očmi. Kljub temu, da je ta dra-

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

CELOVEC

Blagoslovitev deželnega spominskega zvonov (bode dne 3. julija ob 9. uri na Križni gori (Kreuzberg) v Celovcu. Vsi bivši vojaki, pregnanci so k tej slovesnosti vabljeni.

VEČNA VES

Marsikdo misli: Večna ves pomeni, da je „večna“. Zelo stara je namreč ta ves, saj je bila ena prvih fara in so še celo iz Solčave sem pokopavali svoje mrliče. Cerkev nosi tudi znake, da je bila včasih trdnjava zoper Turke in zato je še danes videti strelne line. Skozi stolp so ljudje bežali v podstrešje, kjer so se potem skozi strelne line borili proti Turkom. Zidovje okoli cerkve je služilo kot obzidje in je bilo obdano z globokim jarkom.

Večna ves pa ne pride od večer, ampak od besede „v e č a“, kar pomeni toliko kot pa vaški zbor pod lipo, kakor je bilo to v starodavnih časih med Slovenci navada, ko so se pod vaško lipo posvetovali in sodili po svojih starih postavah.

Pod to vaško lipo so postavili naši predniki lepo znamenje. Čas in vreme so glodali to znamenje, da je začelo počasi razpadati. Streha je že vihrala v vetru in dež je lil na zidovje, slike so obledele in razpoke v zidu so se večale.

Večani smo se usmili tega znamenja in ga lepo popravili. Posebno zaslug pri tem delu ima naš planinski predsednik Valentin Wutte, pd. Crnk, ki je zbiral denar in še iz svojega preko 1600.— šilingov prispeval. Popravilo je stalo 3370.— šilingov. Kríž

Za jesensko sajenje naročite sadna drevesa pri domači drevesnici, ker vam na naši zemlji in v našem podnebju vzgojena drevesca jamčijo za dobro rast in odpornost drevesc tudi za poznejša leta. Po želji pošljem sortni seznam.

Drevesnica dipl. ing.

Marko Polzer

P. ST. VEIT I. JAUNTAL (št. Vid v Podjuni)

je krit s pločevino. Kril ga je klepar iz Celovca g. Köchl, ki se je pri tem ponesrečil. Eksplozirala je varilna svetilka, ko je popravil žleb in se je opeknel na rokah in vsi lasje so mu zgoreli. Upamo, da je v bolnici že okreval. Nato pa je naš domači slikar Mirko Jerina kríž lepo poslikal.

Gospod župnik so kríž blagoslovili, razložili pomen slik in se vsem, ki so sodelovali in darovali v naturi ali v denarju, lepo zahvalili. V sedanji obliki je kríž res ponos nas vseh. Kovaču hvala in priznanje za lepo in močno ograjo.

Isti dan pa so preč. g. župnik blagoslovili tudi Skrijarjev kríž. Tam namreč pri vsakem pranganju Jezus najprej počiva. Tudi ta kríž je s pločevino pokrit. Kríž ima napis: „Ako je mogoče naj gre ta kelih mimo mene, pa ne moja, ampak Tvoja volja naj se zgodi.“ Tudi Skrijarjevemu očetu so se g. župnik lepo zahvalili za popravilo tega poljskega znamenja. Lepa znamenja so pričče naše žive vere!

Istotako se je naš neumorni cerkveni ključar Peter Hutter, pd. Jenšac, še trudil, da bi tudi letos, kakor skoro vsako leto do lepe nedelje, nekaj popravil na cerkvenih poslopjih. Tokrat je svojo skrb posvetil našemu farovžu. To župnišče pričča, da je tukaj bila nekdanja samostojna župnija. Pozneje pa so imeli tukaj šmihelski gospodje svojo sobo. Že od nekdanj imamo na največje praznike božjo službo v Večni vesi, kar dokazuje našo slavno farno tradicijo. Vsem vaščanom, ki so pomagali pri popraviljanju župnišča, predvsem pa našim cerkvenim ključarjem, prav iskrena zahvala.

Leta sem poje v našem zvoniku samo en zvonček. Tako sameva, tako mu je dolgčas! „Človeku ni dobro samemu biti“ pa tudi zvončku ne. Zato je sklenil, da si poišče družbo, in sicer si želi še dva prijatelja, da bosta z njim delila veselje in žalost. Vi vsi, ki držite na sv. Martina in na sv. Urha, pomagajte, da bomo imeli troglasno zvonjenje.

SMIHEL PRI PLIBERKU

Pri Poltniku se je narodil tretji sinček, ki so ga krstili za Petra. Tako bosta Fricelj in Albert imela kmalu novega druga pri igrah. Za botra sta bila Blaž in Ivanka Pavlič, pd. Šuštar. Krstno slavje so imeli pri Šuštarju. Prepj pa so g. župnik blago-



Pri nas na Koroškem

slovili še novo hišo, katero so letos dokončali.

Dne 22. majnika pa smo imeli pri nas prvo sv. obhajilo. Osemnajst prvoobhajancev je prvič pristopilo k mizi Gospodovi. Najmlajši imajo vedno največje veselje, pa tudi največjo ljubezen do Jezusa.

Bistrica: Družini Janezu in Mariji Prisljan, rojeni Prelaznik, se je rodila deklica Roza Marija. Na Telovo so jo krstili.

Letina: Pri Zajniku so dobili fantka. Veseli so ga, ker imajo sedaj v njem — naslednika, ki bo ob svojem času prevzel domačijo. Pri krstu je dobil ime Franc. Botra sta bila gospod in gospa Marin iz Ljubu.

Gonovece: Gospa Marija Radar, rojena Andrej, je pa porodila deklico.

SELE

22. 6. proti večeru malo pred 7. uro so trije gozdni delavci: Valentin Dovjak, pd. Malej in dva tovariša, na Mehkem Vrh zagledali čudno nebeško prikazen. Imela je obliko 2 m visoke monštrance, bila je bela, kakor bi jo ovijal pajčolan, podstavek pa se je svetil kot zlato. Prikazen se je vrtela okoli pokončne osi; pri tem je bil v njenem zgornjem delu viden kríž. Prihajala je čez Hrlovc navzdol proti Kotu, nato pa zavila zopet više proti Majarjevi planini. Vsi trije so jo tedaj videli iz bližine okoli 100 m zračne črte. Prikazen je bila vidna 3 do 4 minute. Bili so vsi iznenadeni in prestrašeni. Naj ne reče kdo: to je bilo sanjarjenje ali izrodek prebujne domišljije! Videli so vendar prikazen trije istočasno in vsi trije enako. Videl jo je tudi Andrej Dovjak, Hribernik na Sr. Kotu. Ali je bil to kak „leteči krožnik“ posebne vrste ali kaj drugega, se pač ne bo moglo dognati.

MEDGORJE

Po daljšem času se oglašamo tudi iz Medgorij. Že par tednov imamo redno avtobusno zvezo z mestom. Poln avtobus je pravi dokaz, kako potrebni smo bili prometne zveze z mestom. — Potrebno bi bilo, da bi zlasti na ovinkih cesto razširili, da ne bi prišlo do nesreč.

Pripravlja se tudi telefonska zveza. V nujnih slučajih je treba iti eno uro in še dalje, da dobiš zvezo ali če je treba klicati pomoč.

Zadnji nedeljo so se zelo postavili naši gasilci. Kupili so namreč velik gasilni avto. V nedeljo je bila blagoslovitev, nato prire-

ditev za kritje stroškov. Tako bodo naši gasilci z modernim avtom ob času nesreče hitreje priskočili na pomoč.

Pripravljamo se na sprejem novih zvonov, ki nam jih bo poslala firma Grassmayer iz Inomosta. Dobimo jih že ta mesec in sicer tri težke bronaste zvonove. Slovesni praznik blagoslovitve zvonov pa bomo imeli na prvo nedeljo v mesecu avgustu. Podrobnejši program za ta praznik bomo objavili v teku meseca julija.

Tudi v sosednjem Podgradu bodo dobili dva nova zvonova prav od iste firme. Blagoslovitev bo pa mesec dni kasneje, to je na prvo nedeljo v mesecu septembru. Tako bosta obe prenovljeni farni cerkvi po dolgih letih dobili nove bronaste zvonove.

Šmarnice smo obhajali v obeh farnih cerkvah s prav lepo udeležbo. Na lepo okrašenem oltarju smo imeli Fatimsko Marijo. Prvo soboto v juniju smo pa zaključili pobožnost petih prvih sobot: pobožnost, ki jo je Marija v Fatimi še posebno priporočila. Zelo zadovoljni smo bili z letošnjimi šmarnicami. S posebnim zanimanjem smo jih poslušali in smo zelo hvaležni pisatelju preč. g. Zorku iz Rojana v Trstu za nje.

BILČOVŠ

Fatimska Marija pri nas...

Dan češčenja, 29. maja, je padel letos na binško nedeljo. Povezali smo ta dan s tridnevno in smo povabili v našo župnijo Fatimsko Mater božjo, katero smo dobili po dobroti mil. prošta Zechnerja iz Dobrle vesi. Vse bi bilo težko izvedljivo, če se ne bi stavil na razpolago gospod Valentin Kruschitz iz Velinje vesi, ki se je peljal v Dobro ves po njo. Vzel je s seboj tudi č. g. Antona Cvetka iz Medgorij, ki je bil pripravljen, voditi tukaj tridnevno. Ko se je zvedelo to v župniji, se je zbralo nad 400 ljudi k sprejemu, ki je bil v četrtek, 26. maja, na Potoku. Stirje fantje so sprejeli Marijo na nosilih; prihajala je, razsvetljena, med zbrano množico. Domači župnik je v imenu župnije pozdravil Marijo in vsa množica je zapela Marijino pesem. Nato se je razvstila procesija z lučkami in med molitvijo rožnega venca se je bližala procesija farni cerkvi, kjer je zavzela Marija mesto na glavnem oltarju. Cerkev je zažarela v novi električni luči. Nato je bila pridiga č. g. Cvetka, ki je znal vžgati med ljudstvom pravo ljubezen do Marije. Nato je bila še večerna sv. maša. Cer-

† PRODEKAN JERNEJ HAFNER

Kakor smo na kratko že poročali, je dne 12. junija umrl v Spitalu preč. g. Jernej Hafner, nadžupnik in prodekan moravški.

Pokojni se je rodil dne 8. decembra 1888 v slovitih gorenjski Kropi kot sin uglednega trgovca in posestnika Luka Hafnerja, ki je bil po svoji duhovitosti in šegavosti znan po vsej Gorenjski. Po odlično dovršeni gimnaziji v Kranju je šel v ljubljansko semenišče. Dne 15. julija 1912 je bil od škofa Jegliča posvečen v duhovnika in je pel v Kropi svojo novo mašo.

Prvo kaplansko mesto mu je bilo odločeno v dolenskih Velikih Laščah, a nato je bil premeščen v Kranj.

Ko je izbruhnila prva svetovna vojna (1914), je bil poklican Hafner v vojsko za vojaškega kurata. Kurat Hafner je bil svojim vojakom goreč in spreten dušni pastir, saj jim je pisal celo molitvenik. Vojaki so kurata Hafnerja naravnost oboževali in ga imajo še danes v najlepšem spominu, kar dokazuje tudi dejstvo, da so ga še do zadnjega vabili k svojim spominskim proslavam tudi tu v Avstriji. Po končani vojni je prišel kurat Hafner zopet nazaj v Kranj, kjer je ostal do poletja 1920, ko je bil premeščen za kaplana k Sv. Petru v Ljubljano. Tu se je ves predal zlasti društvenemu delu: pri „Orlu“ in pri Prosvetni zvezi. Bil je ves čas v predsedstvu Orlovske zveze, odlično je urejeval orlovski list „Mladost“, organiziral razne orlovske in prosvetne zlete (Strassburg, Brno, Berlin, Rim, Praga itd.).

Leta 1924 mu je bila podeljena največja župnija na Notranjskem, Stari trg pri

Ložu, kjer je 13 let goreče sodeloval. Leta 1937 pa je postal nadžupnik v Moravčah, a kmalu nato ga je škof imenoval za prodekana in duhovnega svetnika.

Prišla pa je leta 1941 druga svetovna vojna, ki je z vsemi grozotami segla tudi preko moravških hribov in dolin. Kako težko je bilo pastirovanje v tistih časih, ve le tisti, ki je to izkusil. In v letih 1942 do 1945 je bil prodekan Hafner zares pravi nadžupnik dobrega dela Gorenjske. Poleg svoje župnije je čisto sam upravljal 11 župnij z blizu 11.000 dušami. Vztrajal je do konca vojne, ko je moral nastopiti bridko pot begunstva. Živel je po raznih begunskih taboriščih, dokler ni nazadnje v Špitalu našel zadnji zemeljski dom. Ves čas pa je z vedrim optimizmom tolažil in bodril; rad je pomagal pri dušnopastirskem delu. Toda njegova bolezen je vedno huje pritiskala, dokler ga ni zlomila in mu v nedeljo, 12. junija, ko je zjutraj še maševal, pretrgala nit življenja.

To je življenjska podoba pokojnega prodekana Hafnerja. Bil je goreč dušni pastir, zvest delilec božjih skrivnosti, mož pokore in žrtve, duhovnik po Srcu božjem. Bog mu je bil dal izredno bogate talente. Bil je priznan pisatelj, duhovit govornik, ki je znal prepričevati. Bil je tudi kremenit Slovenec, mož iz ljudstva in za ljudstvo. Naj počiva v Bogu!

Njegov pogreb je bil v sredo, 15. junija, na mestnem pokopališču v Spitalu ob navzočnosti 25 slovenskih in nemških duhovnikov in velikega števila pogrebcev. Cerkevni obred je opravil msgr. dr. Jože Jagodic, na grobu pa mu je spregovoril višji vojaški kurat g. Gasser in so mu zapeli slovenski pevci.

GRADEC

Nov slovenski inženir. V torek, dne 28. t. m. je bil na univerzi v Gradcu graduiran za strojnega inženirja gospod Stane Vrečar.

Novemu dipl. inženirju iskreno čestitamo in mu želimo obilo uspeha v bodočnosti!

Mašniški jubilej. Dne 22. junija je praznoval 40-letnico mašništva preč. gospod župnik v Kazazah Franc Učakar.

Vnedeljo, dne 3. julija, pa bode svoj 25-letni mašniški jubilej obhajal škocijanski gospod župnik Josip Koglek. Čestitamo!

Dne 19. junija je obhajal svoj zlati mašniški jubilej po vsej Koroški poznani bivši vojni kurat Koroških strelcev benediktinski pater Kolumban Krois in sicer v stari stolnici v Krki.

Hiša naprodaj

Enonadstropna, dobro ohranjena hiša v Podjuni takoj naprodaj. Lega: na lepem mestu blizu kolodvora in zveze ceste. Naslov na upravi lista.

ke v je bila nabito polna. Šele blizu 11. ure ponoči so se vračali ljudje na svoje domove. Neizbrisno bo ostalo to v spominu vseh.

... in dan češčenja

V petek, 27. maja, zjutraj so bile povabljeni najprej žene in matere, ki so se v častnem številu zbrale v cerkvi in slišale svoj stanovski nauk. Dopoldne se je vršila šolarška spoved, zvečer pa so bila povabljeni dekleta. V soboto so prišli na vrsto možje in fantje in tudi še v nedeljo, na dan češčenja. Domači župnik pa je moral iti nadomestovat č. g. Cvetka v Medgorje, ker ni bilo mogoče najti namestnika za binško štoto nedeljo. Po pripravljenosti g. Valentina Kruschitza se je tudi to menjavanje lahko izvršilo. Pri sv. spovedi je bilo blizu 500 ljudi, pri obhajilu pa blizu 600. Vsak večer tridnevne je bila večerna sv. maša s pridigo. V nedeljo pa je bila v večernih urah sv. maša s poslovilno pridigo, nato je Marija spet vzela slovo, prej pa smo še izročili našo župnijo v njeno varstvo. Marija se je podala nazaj v Podjuno v župnijo št. Vid oziroma v podružnico št. Primož.

Naj bo izrečena najlepša zahvala mil. g. prostu Zechnerju, č. g. Cvetku, g. Valentinu Kruschitzu, ki se je 4-krat peljal v Medgorje in Dobro ves. Tudi našim dekletom, ki so spletle toliko vencev, in vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da se je mogla vršiti ta lepa slavnost, se zahvaljujemo. Naj bi po Marijini priprošnji ostali sadovi te tridnevne med vsemi družinami stalni!

Smrt krščanske matere

V soboto, dne 4. junija je umrla v Pugaru pri Kovaču Roza Jakopič po daljši bolezni. Rajna je bila dobra krščanska mati, vedno vedrega značaja. Rada je hodila v cerkev in je tudi lepo krščansko umrla. Mnogo ljudi se je zbralo pri njenem pogrebu in domači pevci so ji zapeli na domu in pri grobu lepe žalostinke. Njen mož je že umrl leta 1918 in je morala sama skrbeti za številno družino. Naj ji bo domača zemlja lahka!

Žalna slovesnost v Vetrinju

V nedeljo, dne 26. junija, so bili v župni cerkvi v Vetrinju žalni obredi v spomin žrtev revolucije v Sloveniji.

Prenovljeno cerkev so napolnili svojci žnjev, ki so pred desetimi leti bile iz Vetrinja poslane v smrt, in tisti, ki jim je bilo prizanešeno. Pridružili so se jim tudi zastopniki koroških Slovencev, da pokažejo, da so eno s slovenskim narodom v njegovi bolečini.

Sv. maša je ob duhovniški asistenci opravil msgr. dr. Jože Jagodic, a pridigal je č. g. Pogačar. Deset let je poteklo in čas je zamoril sleherno sled mrznje, a ni pa mogel izbrisati iz src žalosti za izgubljenimi sinovi, brati, prijatelji. Zato se je marsikateri materi utrnula solza ob pogledu na kraj, kjer je poslednjič objela svojega sina, preden je odšel na bridko zadnje pot.

Po sv. maši je sledil obred odkritja spominske plošče v cerkvi. Ob zaključku je stopil na prižnico še domači župnik č. g. Musger in v imenu fare izrekel zahvalo slovenskim beguncem v Ameriki, ki so iz hvaležnosti do Marije, da jih je pred desetimi leti obvarovala, zbrali 30.000 šil. kot prispevek k obnovitvi cerkve.

Popoldne je bilo romanje na Žihpolje.

Stroj in človek

V bolnico so pripeljali moža, ki mu je mlatilnica pri mlačvi odtrgala štiri prste na desni roki.

Zdravnik ga je vprašal, kako se je zgodila nesreča.

„Mudilo se mi je,“ je odgovoril kmet, „pa stroja sem bil dobro vajen in sem zato opustil običajno previdnost, da delo čim hitreje opravim. Tako mi je roko zagrabilo...“

Drobna kronika v časopisih poroča vsak dan o podobnih slučajih; nesreče se dogajajo večidel zaradi prevelikega, lahkomišelnega zaupanja v lastno izkušnost. Prometne nesreče so postale že tako vsakdanje, da se ljudje zanje zanimajo le, če so posebno težke.

Demon naglice je prevzel ljudi. Hitijo, a sami ne vedo, kam in zakaj. Ustvarili so si stroje, da bi jim služili in olajšali življenje, a sčasoma pa je stroj zavlada nad svojim ustvariteljem. Skoraj brezmejno zaupanje človeka v lastno sposobnost in iz tega izviraajoča naglica ter površnost so znamenje ošabnosti, iste ošabnosti, ki je nekoč pogubila del angelov, ki so se uprli Bogu.

Tudi pri najbolj popolnem stroju se zavedajmo, da je kot ustvaritev človeškega duha nepopolen, kot je nepopolen človek sam. In zato nobena vaja, nobena še tako dolgotrajna izkušnja ne more prinesiti popolnosti. Ravno največji učenjaki, ki so bili očetje napredka in so večino strojev in drugih pridobitkov moderne civilizacije ustvarili, so se tega najbolj zavedali in so bili vsi osebno skromni, pogosto tudi bogaboječi ljudje. Zavedali so se, da kljub svojemu obsežnemu znanju, s katerim nadkriljujejo svoje človeške sovostnike, vedo le neznamen drobec tega, kar v tisti, ki nas je vse ustvaril — Bog.

Poslužujmo se sredstev modernega napredka, a pri tem se ne pustimo od lepo brnečega in brezhibno tekočega stroja zapeljati k napuhu, brezskrbnosti in neprevidnosti.

MLADI ČITATELJI, POZOR!

Razpis treh knjižnih nagrad

Za tri najlepše narodne pravljice, legende ali pripovedke, ki jih je kdo slišal pripovedovati po naših krajih, a doslej še niso bile objavljene, bomo tistim, ki jih bodo zapisali in jih poslali na uredništvo do 20. julija, podelili tri lepe knjižne darove, a nagrajene pravljice bodo priobčene v našem listu. Pa tudi ostale dobre pravljice bomo ob priliki porabili za tisk.

Sosedov Petrček

(Nadaljevanje in konec)

„A v šolo ne bom mogel, če bom ležal bolan.“

„Ne, ne, kaj pa je to — za kak dan mine. In hodila bodeva skupaj...“

Drugo jutro nisem vstal tudi jaz.

Bolezen se je hujšala, da sem ležal dva dni brez zavesti — vobče so bolehalj otroci tiste pomladi izredno in tudi umrlo jih je več že pred veliko nočjo.

Ko sem se spet zavedal, sem povprašal po Petrčku. Da mu je boljše, so rekli. Čez nekaj dni pa mi je povedal brat, ko sva bila sama v sobi, da je Petrček umrl.

„Umrli?“ — „Danes zjutraj so ga pokopali...“

Obrnil sem se k steni in plakal dolgo in bridko. Bilo mi je hudo, kakor bi mi umrla rodna mati. In da ga nisem več videl pred smrtjo ali vsaj pred pogrebom, me je težilo najbolj...
 „In ne vidim ga nikdar več, nikdar več ne bova posedala ob potoku in stavila mlinov, nikoli več se ne bodeva veselila skupaj klopotev, nikoli več ne pojdeva skupno iskat darov tie na Valentinovo, nikdar več ne greva molit skupaj k božjemu grobu, ob vuzemnicah ne bodeva sedela nikoli več drug ob drugem, ne se veselila skupaj plamenečih kresov, ne se čudila gromčim strelom... nikoli več ne...“



Dunajsko opero obnavljajo

Pred časom smo poročali, da je zvezna vlada sklenila, da bo nov kovani denar dan v promet ob priliki otvoritvene predstave v na novo pozidanem državnem opernem gledališču na Dunaju.

Operno gledališče je bilo vedno ena izmed največjih privlačnosti donavske prestolnice. Zgradba je bila kot „dvorna opera“ dokončana leta 1869. Dunajčani, ki jim smisla za humor ni nikoli manjkalo, so se iz preobložene in preveč bujne arhitekture novega poslopja, — ki je ponazorovalo tedanje blagostanje dunajskega mesta, kamor so se stekali najboljše sokovi iz razsežnega avstroogrskega cesarstva, — tako norca delali, da se je eden izmed arhitektov iz užaljenosti obesil.

Zlata doba

Kljub posmehljivim komentarjem ob nastanku pa ni nobeno mesto na svetu sčasoma tako vzljubilo svojega opernega gledališča kot ravno Dunaj. Pod vladavino Habsburžanov so mladi aristokratje in sinovi denarnega meščanstva v njej imeli svoj drugi dom. Po vsej Evropi je bil znan dunajski balet, a hudomušneži pravijo, da ne samo zaradi svojih sicer neosporanih umetniških odlik.

Dunaj je imel svojo zlato operno dobo v letih od 1897 do 1907 pod vodstvom skladatelja in dirigenta Gustava Mahlerja, ki je bajne bil tako natančen pri pripravi predstav, da je lastnoročno vodil Brunhildinega konja po Ringstrasse, tako da bi se konj ja navadil na razne šume in potem pri predstavi svojo „vlogo“ v operi „Götterdämmerung“ dobro odigral.

Po razpadu dvojne monarhije se je „dvorna opera“ spremenila v „državno opero“, a duh je ostal isti in nespremenjena je ostala tudi zvestoba Dunajčanov. Celo pod Hitlerjem se ni pravzaprav nič spremenilo in v vojnih letih je bil obisk prav tako dober kot v mirnih časih. Leta 1944 so bila vsa gledališča, tako tudi opera, zaprta, a malo pred koncem vojne je padla nanjo bomba, ki je spremenila bogato pozlačeno dvorano v kup kadečih se ruševin.

„Državna zadeva“

Takoj po koncu vojne je bil eden izmed prvih sklepov sestradane, a še vedno sentimentalne prestolnice, da obnovi svoje operno gledališče.

Dela so trajala deset let in so požrla 25 milijonov šilingov. Zadnje mesece so pa že

Plakal sem bridko in dolgo se nisem dal potolažiti.

Ko sem zahajal pozneje domov na počitnice, sem obiskaval redno grob Petrčkov. Dolgo sem ostajal ob njem in sem mislil na prijatelja mojih mladostnih dni...
 Mnogo let je minilo že od one lepe dobe, mnogo vode je poteklo medtem po potoku kraj domače vasi. Življenja valovi so me odnesli daleč od rodnega sela, mnogo prevar sem doživel v širnem, mrzlem svetu, izkusil sem mnogo bridkosti; pozabil sem mnogokaj izza mladih dni, mnoge, ki so mi bili nekdanj dragi, sem izbrisal iz knjige spominov, ker niso bili vredni moje ljubezni, nevredni, da jim hranim vdano srce...
 A tebe, mali moj Petrček, nepozabni drug najsončnejših dni življenja mojega, se spominjam čestokrat in spominjam se te z ljubeznijo. —
 Spominjam se te, in postane mi mehko in otožno. A ne — čemu otožnost po tebi? Saj ti je bila usoda tako mila! Ni pustila, da bi videle tvoje vedno vesele oči bridkosti in prevare življenja in bi se okalile s solzami pekoče bolesti. Krasán cvet te je utrgal angel smrti in je ponesel tvojo lepo dušo med zbere angelske nad zvezde. Ni ti treba plakati na trnjevih in kamnitih potih življenja, kakor plakam jaz; tvoje srce ne čuti gorja, ki ga je prepolino moje srce...
 Blagor ti, mali moj Petrček, nepozabni drug moje mladosti, zvesti prijatelj najlepših dni mojega življenja... blagor ti stoterokrat!

vedli predprodajo vstopnic za otvoritveno predstavo. Tu se je pokazalo, kak sloves uživa dunajska opera v svetu: prejeli so 7000 naročil za vstopnice, a sedežev je v dvorani le 1658. Sedaj, kako izbrati tiste izvoljence, ki bodo smeli prisostvovati otvoritveni predstavi? Nihče ni vedel, kaj storiti, zato je zadeva nazadnje postala pravcata državna zadeva. Na posebni seji je vlada našla kompromis v pristnem starem habsburškem slogu: namesto ene, bodo — tri premiere (prve predstave), tako da bodo vsi prišli na vrsto. Iz Amerike so bili nekaterim naročnicam priloženi podpisani „blanko“ čeki (kjer je lahko uprava opere sama vpisala vsoto, ki jo je pač smatrala za primerno), drugi so ponujali do 500 dolarjev (10.000 šil.) za eno vstopnico.

Prvi večer bodo predvajali opero „Don Giovanni“, a naslednji večer dne 5. novembra, ki bo „glavna“ premiera, pa bo na vrsti Beethovnov „Fidelio“. (Cene vstopnic za prve sedeže bodo — 5000 šil.), a tretji večer pa zopet „Don Giovanni“.

Zadnje tedne mrgoli v dvorani obrtnikov, pozlačevalcev in tapetnikov, ki dovr-

DVA TATOVA

Domenila sta se dva tatova, da pojmeta ponoči k rast.

Prvi: „Jaz ukradem kozla.“

Drugi: „Jaz vrečo orehov.“

Prvi: „Če ukradeš ti prej orehe, počakaj me na pokopališču za cerkvijo; ako jaz prej ukradem kozla, počakam pa jaz tebe.“

Tat z orehi je prišel kmalu, a ker ni bilo še tovariša, se je usedel na tla in začel orehe tretji. Tatu, ki je šel k rast kozla, le ni hotelo biti ker so ga pastirji nabili in ga zaprli. Začelo se je daniti, a kozjega tatu še ni bilo. Cerkovnikov sin Jurij je že šel zvonit dnevu. Prišel je do pokopališča ter videl tatu. Pa

šujejo v dvorani poslednje podrobnosti. Obenem pa zapadne zasedbene sile razprodajajo svojo imovino na javnih dražbah, Sovjeti ukinjajo komandature in tujih vojaških uniform vidi vedno manj, tako da bo na otvoritveni dan tudi izpolnjena želja zveznega kandlerja ing. Raaba: „Prosim, zapustite deželo pred otvoritveno predstavo v operi!“

Ne toliko operna dela, ki jih ljubitelji glasbe itak poznajo, ampak poslopje samo bo glavna privlačnost tega dogodka, ki bo morda po enem izmed srečnih naključij svetovne politike tudi sovpadal z zopetno pridobitvijo državne neodvisnosti. Pročelje poslopja bo v bistvu ostalo isto, kot je bilo nekdanj in tudi dvorana je obnovljena v nekdanjem slogu, z obilico pozlačenih okrasov po stenah in stropu in z velikim steklenim lestencem; lože bodo imele težke zavese in sedeži bodo oblaženi z rdečim baržunom kot prej. Vendar je pod staro prevleko bilo marsikaj modernizirano. Ne bo več stebrov na balkonih in galerijah, ki so zastirali pogled gledalcem, oddaljenejši sedeži bodo opremljeni s slušalkami. Oder pa je popolnoma na novo zgrajen in bo najmodernejši na svetu.

Časi so se spremenili

V bivši cesarski loži bodo sedaj nameščeni aparati za prenašanje predstav po radiu in televiziji. Se pač vidi, da se je marsikaj spremenilo na svetu. Včasih je imel cesar najboljšo mesto, a danes pripade to mesto aparatom, ki omogočajo najširšim ljudskim plastem, da vidijo umetnost, ki je bila nekoč pridržana samo krvni in denarni aristokraciji.

Dante in njegova mačka

Največji italijanski pesnik Dante je nekoč trdil, da je umetnost silnejša od naravnih nagonov. Kot dokaz je navedel svojo mačko, ki jo je pripravil do tega, da mu vsak večer s tačko drži gorečo svečo pri delu ter je premagala s tem naravno bojaznen pred ognjem.

Dantejev prijatelj Cetto ni hotel tega verjeti. Zaradi tega povabi Dante prijatelja k sebi, da si ogleda to čudo. Ob določenem večeru pride Cetto in se usede pesniku nasproti, držeč v roki zaprto škatlo, ki jo je prinesel s seboj. Dante prikljče mačko, jo posadi na mizo in ji da gorečo svečo med tačke. Mačka je držala svečo in se ni ganila. Sedaj pa dvigne Cetto pokrov škatle in iz škatle skočita dve miški. Ko jih mačka zagleda, izpusti svečo in zdrvi za miškama.

„Narava je zmaga! Kar nam ona da, je močnejše!“ se je nasmehnil Dante, ujel mačko in jo pogladil po prožnem telesu.

Pokojnemu dekanu, župniku in bivšemu vojnemu kuratu

Jerneju Hafnerju v spomin

Glasno žaluj zdaj moravska fara,
 Tvoj dušni pastir mrtev leži.
 Mož učenih mnogo nam si dala,
 Vega, Toman, Detela, Limbarski
 in drugi iz tebe so izšli.
 Neumorno delavni dušni tvoj pastir
 med svetom tujim našel je zdaj mir.
 Tek pravde življenja njegovega je dokončan;
 viharja spor iz sveta je pregnan.
 Sovražni po svetu tuli še vihar,
 Za pravdo sveto ni mu mar.
 V gomili tuji nevdramno spava ta dobri
 svečenik,
 duša njegova pa stopa pred večni žrtvenik.
 Le mimo se v grobu tujem odpočij vseh
 nadlog.
 Naj dušo Tvojo blaži večni Bog.

E.

POGLED NAZAJ

Dragi princ

Ako se je v minulih časih rodil v Franciji princ — prestolonaslednik, je bil takoj po rojstvu izroččen številnim gospem, ki so imele nalogo skrbeti zanj. Na čelu teh gospa je bila plemenitašinja, ki je imela zopet več služabnic. Princ je imel do jiljo, ki je bila tudi plemenitega rodu. Razen tega je služilo princu devet služabnic, dva služabnika, perica, zdravnik in več služabnikov-tekačev. Ko je princ dovršil četrto leto, so dodali njegovemu dvoru učitelja, ki ga je učil čitanja in risanja. Po sedmem letu so ga rešili nadzorstva gospa in dodelili so mu guvernerja, dva podguvernerja, učitelja in dva plemenitaša, ki sta ga morala spremljati pri vsakem koraku. Razen tega so bili v njegovi službi: komornik, štirje služabniki, dva vratarja, zdravnik, ranocelnik, puškonosec, brivec, učitelj lepopsija, risanja, plesa itd.; tako, da je tvoril princ dvor že majhno četo zvestih služabnikov.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja, 3. 7.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 4. 7.: 13.55 Poročila, objave. Za vsakega nekaj. 18.45 Za našo vas. — Torek, 5. 7.: 13.55 Poročila in objave. Zdravniški vedež. Kulturne vesti. — Sreda, 6. 7.: 13.55 Poročila in objave. Kmečki koledar: Od kresa do Velikega šmarna. 18.45 Zvoki z Vrbskega jezera. (Prenos iz hotela „Korotan“ v Sekirji). — Četrtek, 7. 7.: 13.55 Poročila in objave. L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata. II. del. — Petek, 8. 7.: 13.55 Poročila in objave. Akustični mladinski list. 18.45 Športni obzornik. — Sobota, 9. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi. — Nedelja 10. 7.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Stava

Spodnjevaški gostilničar Jaka je bil velik prijatelj stave. Vsaka druga njegova beseda je bil: „Ali stavimo?“ ali pa, „Koliko staviš?“ Stavil je ne keglje in karte, na krave in teleta, na dež in sonce, in če že ni preostalo nič drugega, na težo svoje žene in obseg svojega telovnika.

Mežavega dne, ko pri „Konjičku“ že štiriindvajset ur niso bili videli v hiši nobene gosta, sta pricincala dva soseda, Obadnik in Komar, in široko sedla za mizo. In že je bil pri njima Jaka in ju pozdravil kakor rešitelja iz teh pustih in dolgočasnih dni. Ko je natakarica postavila na mizo penec se vrče piva, je bila prijateljska trojica že zapletena v živahen pomenek. Obadnik je menil, da je dosti takih stvari na svetu, ki se zde na prvi pogled otroško lahke, dejansko jih pa noben človek ne zmore. Tako je n. pr. čisto nemogoče, da bi kdo sedel pred uro, opazoval nihalo in eno uro ponavljal: „Zdaj gre sem, zdaj gre tja“, ne da bi kaj drugega izpregovoril. voril.

„No, to pa že ni nič takega,“ je pripomnil gostilničar Jaka, „to pa pač ni nobena coprnija!“

„Pa le ne zmores — za noben denar ne,“ je trdil Obadnik.

„Ali stavimo?“ se je vnel gostilničar. „Kolikor hočeš!“ — „Kovača?“ — „Velja!“ Oba sta položila po enega kovača na mizo. Komar je hinavsko opominjal: „Jaka, nikar, tega ne izpelješ, je nemo goče.“

„Ali bi rad stavil tudi ti?“ ga je ošvrknil gostilničar.

„Če je tebi prav, je meni tudi,“ je izjavil Komar.

Na mizo sta prišla še dva kovača; gostilničar pa se je z zmagovalnim nasmehom žuril, da namišljeno umetniško kar, ki izvrši. Ritenko je zasedel stol pred staro stensko uro, tako da je imel naslonjalo pred seboj in se je nanj oprl z rokami.

„Ali naj začnem?“ je vprašal. — „Da, le kar!“

„A ne smeta mi nagajati in me motiti.“

„Tebe in tvojega stola se ne dotakneva... samo govoriti nama ne smeš braniti.“

„Govoriti smeta, kolikor hočeta,“ je izjavil gostilničar.

„Ampak da veš, vso uro ne smeš izpregovoriti nobene druge besede, kakor natančno ob vsakem nihaju zmerom le eno ter isto: Zdaj gre sem, zdaj gre tja!“ sta določila pogoj soseda.

Gostilničar je pritrtil in zložno sedel na stolu.

„Zdaj je ura natančno štiri,“ je rekel, „zdaj začnem in neham ob petih; torej:

Zdaj gre sem, zdaj gre tja — zdaj gre sem, zdaj gre tja — — —

Oba soseda sta segla vsak po dveh kovačih na mizi, se postavila pred gostilničarja in ju pred njegovimi očmi spravila v žep.

Gostilničar se je malo nasmehnil in še bolj vneto ponavljal: „Zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

Soseda sta se glasno in živahno pomenkovala o tržnih cenah, gostilničar se ni dal motiti. Komar je zopet sedel za mizo, Obadnik pa je odšel v kuhinjo in iztikal za gospodinjico. Ko je prišla, je ves prepaden dejal:

„Ja, Katka, kaj za božji čas pa je danes z Jako?“

„Zakaj?“

„Tako čudno se obnaša, kakor da bi se mu bilo v glavi potrolo kako kolesce — daj, poglej sama!“

Gostilničarka je krenila v izbo, in ko je zagledala svojega moža v tako nenavadnem položaju in slišala njegovo otroško lajno, ji je kosti prešinil hipen strah.

„Kaj pa počneš, za božjo voljo, ti šema neumna?“ je zaklicala možu.

„... Zdaj gre sem, zdaj gre tja...“ je odgovoril ta.

„Jaka, Jaka, nehaj s to otročarijo, pojdi v čumnato, lezi, bolan si,“ je prosila gostilničarka in vlekla svojega zakonskega druga za roko. Ta pa jo je odrinil s tako silo, da je zletela do klopi pri peči, in renčal ko

medved: „... Zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

„Vsa kri mu gre v glavo,“ jerekel Obadnik, „če bi bil na tvojem mestu, bi poslal po zdravnika.“

„Zdravnik se je prejle odpeljal,“ je jadicovala žena, „a kri puščati zna tudi babica.“

„Katka, zadnji čas je,“ je priganjal Komar, „le poglej, kako postaja Jaka vedno bolj zaripel v obraz, nazadnje ga še prizadene.“

„Vsi svetniki, pomagajte!“ je zavpila gostilničarka in stekla v vas.

Kmalu nato je prišla v izbo Rezika, gostilničarjeva starejša hči. Najprej se je smejala, ko je videla očetovo noro početje.

„Ampak, oče,“ je zaklicala, „ali niste pri pravi, ka-li?“

„... Zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

„Ali ne veš, da se je očetu zmešalo?“ je resno rekel Komar, „mati je šla po Dolgo Lizo.“

Tedaj so se oglasili v veži koraki in v izbo sta stopili gostilničarka in Dolga Liza, ki je v Spodnji Vasi opravljala babiško službo. Ob njenem prihodu se je gostilničar strahovito nasršil in gledal kakor zaboden vol.

„Jaka,“ je dejala gostilničarka, „bodi zdaj pameten in vstanil!“

„... Zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

„Gostilničar, daj, da ti potipljem žilo,“

Simon Jenko:

Naš maček

Naš maček je ljub'co imel, vasovat noč vsako je šel; prišel je domov ves zaspan, ko mežnar zazvonil je dan.

Zbolela je ljub'ca močno, o joj, če več zdrava ne bo! Naš maček je jokati začel, nobene več miši ni ujel.

In ko mu res vzame jo smrt, okoli se plazi potr, življenje sovražit' začne, v soboto obesil se je.



To žalost v eksempej povem neskrbnim vam mladim ljudem! Če dolgo živet' vam je mar, zaljubit' se nikdar nikdar!

je rekla Dolga Liza in se je približala stolu. A dobila je tak sunek v rebra, da se je opotekla nazaj.

Pristopili sta gostilničarka in Rezika in skušali držati očeta. Ta pa je začel z obema rokama opletati okrog sebe in je strašno rjovel:

„... Zdaj gre sem, zdaj gre tja — zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

„Besni,“ je izjavila Dolga Liza, „treba bo prisilnega jopiča.“

„Komar in Obadnik,“ je prosila Rezika, „pomagajta nam držati očeta!“

„Jaz že ne,“ je rekel Komar, „utegnil bi me ugrizniti.“

„Pobesnelega se ni dobro dotikati,“ je izjavil Obadnik.

Zenske so nekaj šepetale med seboj, narkar je Rezika odšla in se kmalu vrnila z neko pokrito stvarjo. Gostilničar pa je bolščal v uro in goreče ponavljal:

„... Zdaj gre sem, zdaj gre tja — zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

Rezika je stopila za očetov hrbet, privlekla izpod predpasnika velik vrč vode in ga podala materi. Ta se je po prstih približala možu in mu iznenada zčila na glavo ves vrč vode. Gostilničar, ki je bil silno občutljiv in se je svoj živ dan bal vode kakor peklenšček kropilnika, se je stresel po vsem telesu. Puhal je in pihal kakor skopan maček: „Kft, pft, brrr...“ Skočil je pokonci in vpil:

„Vražja babja svojat! Vam že pokažem!“

In tekal je od ene do druge in delil bunke, da se je vse prašilo in so ženske na ves glas vreščale. Ker se je pa iznenada zopet domislil stave, je začel sredi mlačve ponavljati svojo lajno:

„Zdaj gre sem, zdaj gre tja — zdaj gre sem, zdaj gre tja...“

Obadnik in Komar sta se smejala, da bi bila kmalu počila. Potem sta urno položila na mizo vsak svoje dinarje za pivo in jo pobrisala iz gostilne. Ker je gostilničar zdaj sprevidel, da je stavo izgubil, je začel šele prav besneti.

Lev Tolstoj:

Jelen in vinograd

Jelen se je skrtil pred lovci v vinograd. Ko so šli lovci mimo, je začel jesti listje vinske trte.

Lovci so opazili, da se listje giblje, pa so si mislili: „Morda je zver pod listjem?“ Ustrelili so in ramili jelena, ki je umirajoč dejal:

„Tako se mi je moralo tudi zgoditi, ker sem hotel pojesti prav tisto listje, ki me je prej rešilo.“

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(22. nadaljevanje)

„Ničesar se ti ni treba bati, Klara! Tihol! Čul sem šumenje v onih pomarančnih drevsah. Poslušaj!“

„Da, da!“ je šepetala Klara, „tam je nekdo. Proč! Dragi Edvard! Proč!“

Klara je skočila od njega ter odhitela proti gozdiču. Tudi Edvard se je vrnil, skakal po ozki stezi skozi grmovje in je bil kmalu na obrežju in v svojem čolnu. „Enterprise“ je prišla zopet domov in Edvard se je napatil k admiralu.

„Delo ima za vas, Templemore,“ mu je dejal admiral ob povratku, „pripravljene morate biti, da odidete takoj na delo! Dobili smo nekaj za vas!“

„Nadejam se, da vam ustrezem!“ je odgovoril poročnik.

„Tudi jaz se nadejam in ako mi prinese dobro poročilo o vsej stvari, dobite še en znak na svoje rame. Ladja ‚Amelia‘ je pri otokih Barbadoes videla in zasledovala razbojniško ladjo, ki že toliko časa nadleguje in vznemirja Atlantski ocean; zdi se mi, da je ni v vsem mojem brodovju ladje, ki bi jo mogla ujeti, razen ‚Enterprise‘. Od tedaj je razbojniška ladja zajela dve ladji, namenjeni v Zapadno Indijo, in videli so jo pluti proti Gvijanskemu obrežju. No, jo pluti proti Gvijanskemu obrežju. No, jo pluti proti Gvijanskemu obrežju. No, jo pluti proti Gvijanskemu obrežju. No, jo pluti proti Gvijanskemu obrežju.“

„Hvala vam,“ je odgovoril Edvard in obraz mu je žarel od veselja in radosti.

„Kdaj boste pripravljeni?“ je vprašal admiral.

„Jutri zjutraj.“

„Jako dobro. Povejte Hadleyu, naj mi prinese povelje za mostvo in navodila, kje in kam morate pluti, da jih podpišem. Toda pomnite, mr. Templemore, da imate nevarnega sovražnika, pred seboj. Bodite oprezni — da ste hrabri, dobro vem.“

Edvard Templemore je obljubil vse, kakor stori večina ljudi v podobnih primerih, in preden je napočil naslednji večer, so že jadra gnala „Enterprise“ hitro po odprtem morju.

Trinajsto poglavje

NA SUHEM

Posestvo, na katero je odšel don Cumanos z družino in Franciscom, se je razprostiralo več milj od izliva Magdalenske reke navzgor. Obsegalo je večinoma široke pašnike, na katerih so se pasle velike črede govedi. Hiša je stala kakih sto jardov od bregov krasne reke in majhen, toda globok zaliv je segal do postranskih poslopij. Don Cumanos je imel še druga bogata posestva, zakaj bil je lastnik zlatega rudnika blizu mesta Jambrana, ki je ležalo kakih osem milj od reki navzgor. Ta rudnik je dajal jako veliko rude, ki so jo po čolnih prepepljavali po reki navzdol ter jo topili v zunanjih poslopijih blizu ravno omenjenega zaliva.

Omeniti moramo tudi, da je bilo v službi plemenitega Španca skoro sto ljudi, ki so delali ali pri topilnici ali na posestvih.

Francisco je živel tukaj nekoliko časa srečno in zadovoljno. Postal je zaupni nadzornik vsega gospodarstva dona Cumanosa. Kmalu je pokazal z delom, da je vreden

zaupanja, ki so mu ga izkazali in tako so ga smatrali za družinskega člana.

Nekega jutra, ko je odšel Francisco k topilnici, da nadzira razkladanje rude iz čolnov, ki so dospeli iz Jambrana, mu je eden izmed nadzornikov povedal, da se je dan poprej ob izlivu reke zadržala neka ladja in zopet odplula zgodaj zjutraj.

„Morebiti je prišla iz Kartagene,“ je odgovoril Francisco.

„Valga mi Dios, ako bi to verjel,“ je rekel Diego, „o vsej stvari ne bi premišljeval prav nič, toda Giacomo in Pedro, ki sta šla kakor po navadi tudi snoči lovit ribe, se nista še vrnila, dasi bi morala biti že pred polnočjo doma.“

„Ali res? To je jako čudno. Ali sta kdaj poprej izostala tako dolgo?“

„Nikdar in hodita že sedmo leto lovit ribe.“

Francisco je oddal ključke možu, ki je odprl zapaha na čolnih in ga mu dal nazaj.

„Tamle je!“ je zaypil mož, ko so se prikazala najprej gornja jadra in je bilo čez nekoliko časa videti vso ladjo kake štiri milje daleč od obrežja. Francisco je pogledal proti njej in se nato hitro napatil proti hiši, ne da bi bil kaj izpregovoril.

„No, Francisco,“ je dejal don Cumanos, ki je ravno mešal čašo čokolade, „kaj je novega danes?“

„Naša tovarna čolna ‚Nostra Senora del Carmen‘ in ‚Aguilla‘ sta dospela in dal sem jim ravnokar odpreti. Tam zunaj na odprtem morju pa je ladja, ki si jo moram ogledati nekoliko natančneje, in prišel sem po daljnogled.“

„Kaj si morate ogledati malo natančneje? Zakaj, Francisco?“

(Dalje prihodnjic)

CIRCUS Friederike Hagenbeck

CELOVEC
„Gelande bei der ehemaligen Festung“ premiera v ponedeljek, 4. 7. ob 20. uri. Od torika do četrka po 2 predstavi, ob 15. uri in 20. uri.

Zoo na kolesih
odprt od 9. ure naprej, z nosorogom, opičjim rajem in mnogimi redkimi živalmi!

14 Liliputancev
najmanjši artisti
12 Lipčancev
prvič pokazana dresura

Čreda slonov
Dresura divjih zveri
in svetovni program!

PRODAJA VSTOPNIC: Pri cirkuški blagajni, tel. 37-20. — Koroškem potovalnem uradu (Kärntner Landesreisebüro, Neuer Platz 2, tel. 43-23. — Reisebüro Obersteiner, Obstplatz 2, tel. 48-00.

Obisk cirkusa je vedno doživetje

V Beljaku smo bili na svečani premieri cirkusa **FRIEDERIKE HAGENBECK**.



Povedati moramo, da smo bili ob vsem tem, kar smo videli, nad vse prijetno presenečeni. Vsak cirkus vozi s seboj divje zveri, ki so vedno in najboljše privlačnost za gledalce. Dresura divjih zveri v cirkusu **HAGENBECK** pa so res nekaj posebnega.

Angleški krotilec Frank Turrill se igra z njimi, kot da bi bile to najbolj miroljubne domače živali. Že samo dejstvo, da so najrazličnejše zveri: leopardi, levi, tigri in celo toliko nevarni puma, — lepo gostoljubno zbrani v isti železni kletki, — že samo to je atrakcija zase.

Zelo zadovoljni so bili vsi gledalci s točko, v kateri g. Hans in ga. Luise Galvas „poveljujeta“ rjavim medvedom, od katerih je 14 stotov teška medvedka vozila dvokolo, ki je bilo 3 metre visoko. In drugi tak medved se je vozil na motornem kolesu in je bil njegov vozač človek.

Pa povejmo po vrsti še vse drugo, kar smo videli: trije sloni-mladiči godejo predse melodije, ki so seveda atonalnega značaja, — toda vse to je mojstrovina krotilske umetnosti. Tu so bile kamele, dresirani konj in z njimi skupina plemenitih lipčancev.

Največja atrakcija tega odličnega cirkusa pa so gotovo Liliputanci, 14 po številu, gospodje in dame, ki so tako približno do enega metra visoki in telovadijo in počenjajo vse mogoče reči, prav tako ali še boljše, kot zna kdo od nas.

Tudi cirkus Hagenbeck ima odlične žonglerje, s katerimi se more z vsakomur kosati. Tak je g. Belga, za katerega so čas, prostor in sploh vsi fizikalni zakoni izven zakona.

VÖLKER-MÖBEL SPALNICE IN JEDILNICE

Komiki — „klovni“, kakor jih mi pod tem imenom poznamo, pa skrbijo v cirkusu Hagenbeck res za pristrčen smeh. Trije „Brux“ nudijo še vse kaj več, česar smo bili do sedaj navajeni. Hočeš ali nočeš: vesel si vsega in zadovoljen nad vsem, kar si videl pod visokim cirkuškim šotorskim platnom **HAGENBECK**-ovim.

Filmske koprodukcije med jugoslovanskimi in švedskimi filmskimi družbami. — „Koprodukcija“ pomeni, da snemajo film dve družbi iz dveh različnih držav in sicer, da si delita breme financiranja (preskrbe denarja), a v filmu nastopajo umetniki obeh držav. Na ta način so jugoslovanske in norveške družbe že izdelale film „Krvava pot“, ki je doživel dober sprejem pri občinstvu, a sedaj so se začeli pogajati za izdelavo novih filmov z dvema švedskima družbama. Tuje družbe rade hodijo snemat v Jugoslavijo, ker so proizvodni stroški nižji kot v njihovih državah.

Delavci z letno plačo v Ameriki

Pred dvema tednoma so vsi časopisi prinesli vest, da je ameriška veleindustrija avtomobilov Ford v Detroitu sklenila z zastopniki delavskih organizacij dogovor, po katerem bodo odslej imeli delavci letno plačo, namesto, kot smo v Evropi navajeni, na uro, na teden ali največ na mesec. To je vsekakor nova velika pridobitev za delavce, ki kaže po eni strani moč organizacije, ki je to ureditev izposlovala, a po drugi pa splošno trdno gospodarsko stanje države in veliko zaupanje v podjetnika v bodočnost,

nosti ali le delne zaposlenosti prejemali take dodatne vsote k plači, da njihov stalni dohodek ne bo nikoli padel pod neki določeni minimum. Praktično je stvar precej komplicirana in so bila potrebna dolga pogajanja, da sta obe stranki prišli do sedanjega kompromisa. Avtomobilska industrija je namreč precej podvržena konjunkturalnim nihanjem in je namen te ureditve, da s skupnimi prispevki podjetnika in delavcev preprečijo nihanje plač.

Nadalje je Ford uvedel posebne ugodnosti za delavce pri nakupu delnic družbe, tako da bi naj delavci postali tudi solastniki podjetja. S posebnim sistemom navajajo delavce k štedenju in jim za prištedeni denar podjetje odstopi lastne delnice. Ker pa na borznem trgu delnice nimajo stalne

JOH. VÖLKER

Celovec-Klagenfurt, Villacher Ring 45-47
V bogati izbiri tudi na obroke in kreditne pole

da si je upal in mogel prevzeti tako dolgoročna bremena.

Zadnjih petdeset let sta kapitalizem na eni strani in delavstvo na drugi strani napravila ogromen razvoj naprej. Po ostrih socialnih bojih med delavstvom in kapitalom sta v res naprednih gospodarskih deželah oba faktorja gospodarskega procesa prišla do zaključka, da sta pri proizvodnji dobrin oba potrebna in da imata od mirnega sodelovanja največ koristi. Do tega spoznanja pa so prišli preko dolgih stavk, včasih krvavih neredov in po večkratnih dolgih dobah socialnih bojov.

Nova pogodba pri Fordu je gotovo preobrat mezdne politike v ameriški industriji, ki ga bodo sčasoma tudi drugi morali posnemati.

Po tej pogodbi bodo podjetje in delavci prispevali k ustvaritvi novega fonda, iz katerega bodo delavci v primeru brezposel-

VÖLKER-MÖBEL KUHINJE — DIVANI — NASLANJACI

cene, je s posebnimi ukrepi zajamčeno, da se delavcem v akcije naloženi denar obrestuje po uradni obrestni meri.

LEGENDA O OSTRIGI

Po neki stari japonski legendi se je ostriga nekoč hudo pritoževala, ker jo je priroda tako ustvarila, da mora vedno biti pritrjena na kamen. Hrepenela je po gibanju, po živih barvah drugih morskih živali, po barvi koral ali pa srebrnih ali zlatih ribjih školjk.

Morje, ki ljubi enako vse svoje otroke, je poslušalo to pritoževanje in v pol odprto školjko ostrige počasi spustilo lep bisser.

AVE-MÖBEL Doeni kupi, kdor kvaliteto kupi!



Doeni kupi, kdor AVE-Möbel kupi!

AVE-MÖBEL je kvalitetno pohištvo iz največje avstrijske specialne tovarne za spalnice. Tovarna in zaloga: Steinfeld/Drau. — Podružnici: Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 1, Beljak-Villach, Moritschgasse, nasproti Parkhotela.

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT STADTTHEATER

1. do 7. 7.: „Bezaubernde Lippen“

PRECHTL

1. do 4. 7.: „Tanganjika“, (ni za mladino).

5. do 7. 7.: „Echo der Berge“

VOLKSKINO

2. do 6. 7.: „Verdi“

PLIBERK

2. do 3. 7.: „Briefträger Müller“, (ni za mladino).

6. do 7. 7.: „Fegefeuer“, (ni za mladino).

Crke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

Oglašuj v našem listu!

VAŽNO ZA DEKLETA!

Šestnajstletno, kmečko dekle dobi trajno mesto pri vdovi, gostilničarki kot učenka in pomoč v kuhinji in gostilni.

TVOJE MOTORNO KOLO samo od tvrdke Potuznik, tovarniško novo in rabljeno. Majhno naplačilo, ostanek v 25 mesečnih obrokih. Celovec-Klagenfurt, St. Ruprecht Strasse 4.

OČALA OD SEKERKA drž. izpr. optik. Dobavitelj vseh bolniških blagajn. Celovec-Klagenfurt, St. Ruprecht-Strasse 18

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave **ANDLINGER**, Celovec Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

Vsak teden nove pošiljke raznih avto vozov iz Nemčije; najugodnejše samo Autozentrale Potuznik Celovec-Klagenfurt, St. Ruprecht Strasse 4. Velika razstavna dvorana: Gabelsbergerstr. 7 (Autohof).

DOBER ZASLUZEK

Iščem zbiralce naročil za moja drevesca. Ustmena ali pismena prijava je potrebna takoj. Provizija po dogovoru. — Drevesnica dipl. ing. **MARKO POLZER**, št. Vid v Podjuni (P. St. Veit i. J.).

ODPRTO MESTO

Prodajalka za tekstilije in perilo s prakso oblikovanja izložb, s nemškimi in slovenskim jezikom, se nudi služba. Kaufhaus KRAUT, Pliberk-Bleiburg.

POSESTVO NAPRODAJ

Prodam malo posestvo 5 joh z inventarjem ali brez inventarja. Primožič Franc in Greuth 6, P. Tainach. Avtopostaja: Tamischwirt.

Damski puliji od	25.60
Otroški puliji od	15.60
Kopalne obleke za dekleta od	19.90
Kopalne obleke za fante od	od 8.90

pri Textilwaren

FERTALA

tekstilna roba
ŠMOHOR

Osi za priklopnike, železna platišča (Felgen), vzmeti, enoosni priklopniki, rabljeno, poceni pri:

Nakup rabljenih avtomobilov. Schrottvertrieb Rumwolf, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Malo zna, kdor Schleppe ne pozna

Katere prednosti

Vam nudi

Teppichhaus Radlmayr

PRI NAKUPU PREPROG . PREGRIJAL . BLAGA ZA POHIŠTVO . NAMIZNEGA IN POSTELJNEGA PERILA

1 NAJVEČJO IZBIRO

2 PAZLJIVO POSTREŽBO

3 NIZKE CENE - PLACILNE OLAJŠAVE

BELJAK-VILLACH . POSTGASSE 3 - TEL. 47-67

Župni uradi in gostinski obrati imajo posebne popuste!

Instrumente na pihala, klarinete, jazztrompete, saksafone, jazzgitare, citre, harmonike vseh vrst dobite v največji izbiri in na ugodne obroke pri

HERGETH

Celovec-Klagenfurt, Burggasse 23
Strokovna delavnica!

KOPALNE OBLEKE, KOPALNE HLAČE IN KOPALNE PLAŠČE PRIPOROČA POCENI

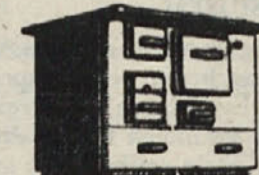
WALCHER

CELOVEC-KLAGENFURT, 10.-Okt. Str.

Otvoritveno naznanilo!

Cenjenemu občinstvu in odjemalcem vljudno naznanjam, da otvorim dne 4. julija t. l. svojo podružnico

v Celovcu, Hl.-Geist-Platz 10, Obusbahnhof



HANS WERNIG

KMETIJSKI STROJI

Klagenfurt, Paulitschgasse 13, tel. 35-02



Dvokolesa - bicikle, hladilne omare, radijske aparate, šivalne stroje. — Pošiljamo v Jugoslavijo!

Radio KERN

KLAGENFURT, BURGASSE, telefon 24-01

(Največja izbira vseh vrst čevljev za vsak poklic pri

BEHR-Schuhe

BELJAK - VILLACH
Widmannsgasse 43,
Italiener Strasse 17

1 Photo Kofler

TAG VILLACH
ENTWICKELN KOPIEREN

LODRON

Strokovna trgovina za vaš dom
Beljak-Villach, Ledergasse 12

Prešite odeje (kovtri) — modroci — posteljno perje — inleti — posteljno blago — flanelaste rjuhe — blago za pregrijala in pohištvo — preproge in tekači — podloge za tla. — Kvalitetno in poceni.